

VERB RAISING, EXTRAPOSITIE EN CONTROLE

Hans Broekhuis en Kees Hoekstra

1 Inleiding

Evers (1975) geeft een opsomming van een aantal werkwoorden die Verb Raising (VR) vereisen of toestaan. Een deel van deze werkwoorden selecteert een zinscomplement dat een PRO-subject bevat. Op het eerste gezicht lijkt VR zowel mogelijk te zijn bij subjects- als bij objectscontrole. Vergelijk hiervoor de volgende voorbeelden (t_v staat voor het spoor van het werkwoord):

- (1) dat Jan [PRO Duits t_v] leert spreken
- (2) dat Jan hem [PRO Duits t_v] leert spreken
- (3) dat Jan [PRO dat boek t_v] probeert te lezen
- (4) dat Jan hem [PRO dat boek t_v] verbiedt te lezen

Hieronder zullen we⁰ echter betogen dat VR van *te*-infinitieven onmogelijk is, indien het matrix-werkwoord objectscontrole vereist. Dit wil dus zeggen dat de structuur in (4) onmogelijk is.

Wanneer we de zinnen in (1)-(4) in het perfectum zetten, blijkt het verschil tussen enerzijds de constructies in (1)-(3) en anderzijds de constructie in (4): de zinnen (1)-(2) moeten, en zin (3) kan, dan de vorm aannemen van een Infinitivus Pro Participio (IPP), terwijl zin (4) verplicht als participium-constructie verschijnt.

- (5) a dat Jan Duits heeft leren spreken
b *dat Jan Duits heeft geleerd spreken
- (6) a dat Jan hem Duits heeft leren spreken
b *dat Jan hem Duits heeft geleerd spreken
- (7) a dat Jan dat boek heeft proberen te lezen
b dat Jan dat boek heeft geprobeerd te lezen
- (8) a *dat Jan hem dat boek heeft verbieden te lezen
b dat Jan hem dat boek heeft verboden te lezen

Den Besten e.a. (1988) en Den Besten en Rutten (1989)¹ hebben uitgebreid betoogd dat er een unieke relatie bestaat tussen het IPP-effect en VR: het IPP-effect ontstaat dan en slechts dan als de ingebedde infinitief VR ondergaat.² Uit het contrast tussen (5a) en (6a) tegenover (5b) en (6b) kunnen we dus concluderen dat raising van een kale infinitief verplicht is; raising van een *te*-infinitief is mogelijk (hoewel niet verplicht) als het matrix-werkwoord subjectscontrole, maar onmogelijk als het objectscontrole vereist (zie het

